

Son Peygamber'in İlmî Mirası

Çeviri: Salih Uçan

Komisyon

Y

üce Allah şöyle buyuruyor:

Ümmîler arasından kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen, Allah'tır. Kuşkusuz onlar, daha önceleri apaçık bir sapıklık içinde idiler.¹

İslâm tarihi ile ilgili incelemeler, bize son peygamber Hz. Muhammed'in (s.a.a) gönderilişinin getirdiği önemli sonuçları açıkça gösteriyor. Bu ilâhî görevlendirmenin başta gelen kazanımlarını şöyle sıralayabiliriz:

1- Hz. Peygamber'in bütün insanlığa tebliğ etmeye çalıştığı kapsamlı bir ilâhî risalet.

2- Bu risaletin meşalesini taşıyan ve ilâhî mesajı diğer milletlere aktaran Müslüman bir ümmet.

¹ Cum'a, 2

3- Bağımsız bir siyasî yapının ve benzersiz bir ilâhî düzenin sahibi olan bir İslâm devleti.

4- Önder Peygamber'in halifeliğini üstlenen ve onu en iyi şekilde temsil eden masum bir önderlik.

Eğer bakışlarımızı kulaktan kulağa geçen veya yazıya geçirilen ve derlenip toparlanan İslâm'ın kültürel mirası üzerinde yoğunlaştırsak ve Son Peygamber'den (s.a.a) kalan mirası “onun okuduğu vahiy veya ondan duyulan söz olmak üzere insanlığa ve İslâm ümmetine sunduğu kazanımların tümü” şeklinde tarif edersek, onun insanlığa ve İslâm ümmetine sunduğu mirası, şu şekilde tasnif etmemiz gerekir:

1- Kur'ân-ı Kerim

2- Sünnet-i Nebevî

Bu iki miras kaynağının ortak özelliği, göğün bu yüce peygamber aracılığı ile insana sunduğu bağışlar olmalıdır. Çünkü bu iki kaynak da yüce Allah'ın, hevâdan

konuşmayan Hz. Muhammed'in (s.a.a) kalbine indirdiği vahyin ürünüdür.

Kur'ân-ı Kerim'in ilk karakteristik özelliği, şeklinin ve muhtevasının, bir başka deyişle sözünün ve özünün bir arada Allah'tan gelmesidir. Onun ifade tarzı ilâhî ve mucizevî olduğu gibi, içeriği de öyledir. Bunun yanı sıra sahih rivayetler ile tarihî kaynakların kanıtladıklarına göre Kur'ân-ı Kerim'in toplanması ve bir kitap hâlinde derlenmesi işlemleri bizzat Resulullah'ın (s.a.a) döneminde tamamlandı ve Kur'ân, orijinal şekli ile hiçbir değişikliğe uğratılmadan bize kadar geldi.

Kur'ân'ın, Resulullah'ın (s.a.a) zamanında bir kitap hâlinde derlendiğini kanıtlayan tarihî belgeler az değildir. Biz burada biri Kur'ân'dan ve öbürü Kur'ân dışından alınan iki belge ile yetiniyoruz. Kur'ân'dan alınan belge yüce Allah'ın şu buyruğudur:

Yine onlar: “Bu Kur'ân, onun başkasına yazdırıp da kendisine sabah-akşam okunmakta olan, öncekilere ait masallardır.” dediler.²

Kur'ân dışından alınan belge ise, Emirü'l-Müminin Ebu Talip oğlu Ali'den (a.s) gelen bir rivayettir ki, o rivayete göre Hz. Ali şöyle diyor:

...Resulullah'a (s.a.a) inen hiçbir ayet yoktur ki, bana okutmuş olmasın ve bana yazdırmış olmasın. Böylece ben o ayeti kendi yazımla yazardım. Yine ona inen hiçbir ayet yoktur ki, bana onun tevilini, tefsirini, neshedenini, neshedilenini,

muhkemini, müteşâbihini, özel nitelikli olanını, genel nitelikli olanını öğretmiş olmasın. Arkasından Allah'ın bana onları kavramayı ve aklımda tutmayı nasip etmesi için dua etti. Bu yüzden onun benim için yaptığı bu duadan sonra, ne Allah'ın kitabından olan bir ayeti ve ne bana yazdırdığı bir bilgiyi hiç unutmüş değilim.³

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Kur'ân'ı eksiksiz olarak tebliğ ettiği, günümüzde Müslümanlar arasında elden ele dolaşan Kur'ân'ın Hz. Peygamber (s.a.a) zamanında elden ele dolaşan Kur'ân'ın aynısı olduğu, o Kur'ân'a bir şey eklenmediği gibi, hiçbir eksilmeye de uğratılmadığı konusunda bütün Müslümanlar hemfikirdirler.

Sünnete ve nebevî hadise gelince; bu kaynağın sözü beşerî, fakat içeriği ilâhîdir. Temel karakteristiği, tam bir fesahat örneği olmasıdır. Bu metinler Resulullah'ın (s.a.a) büyüklüğünü, kemalini, masumluğunu ve ilâhî desteğe mazhar oluşunu somut bir şekilde yansıtmaktadır.

Bundan dolayı Kur'ân-ı Kerim, yasal düzenlemelerin ilk kaynağı ve insanlığın hayatı boyunca ihtiyaç duyacağı bilginin esas pınardır. Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor:

De ki, doğru yol sadece Allah'ın yoludur. Eğer sana gelen bilgiden sonra onların arzularına uyacak olursan, Allah tarafından ne bir dost ve ne bir yardım edici bulamazsın.⁴

² Furkan, 5

³ el-Kâfi, c.1, s.62-63, İlmin Fazileti Kitabı, Hadis İhtilâfı Babı

⁴ Bakara, 120

Kur'ân-ı Kerim, sünneti; ilâhî yasa koyma işleminin ikinci kaynağı saymıştır. Çünkü Hz. Peygamber Kur'ân'ın yorumlayıcısı ve kendisine uyulacak bir örnek olması itibarı ile, onun sünneti Kur'ân'ın ardından ikinci derecede yasa koyma kaynağı kabul edildi ve insanlara onun emirlerine uyup yasakladıklarından kaçınmaları talimatı verildi.⁵

Fakat üzülererek belirtelim ki, Resulullah'ın (s.a.a) sünneti ondan sonra, özellikle ilk halifeler döneminde kötü bir durumla karşı karşıya bırakıldı. Çünkü Ebu Bekir ile Ömer, Resulullah'ın (s.a.a) hadislerinin derlenmesini yasakladılar; hatta bazı sahabîlerin yaptıkları derlemeleri yaktılar. Bu olumsuz tutumun özellikle Ömer tarafından ısrarla savunulan gerekçesi, Kur'ân-ı Kerim'e yönelik titizlikti. Onlara göre hadisleri derlemek ve bunlara önem atfetmek, yavaş yavaş Kur'ân'ı ihmal etmeye veya hadis metinleri ile ayet metinlerinin birbirine karışması ile Kur'ân'ın kaybedilmesine yol açacaktı.

Fakat Ehl-i Beyt, onların bağlıları ve birçok Müslüman Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine lâyık olduğu saygı ve kutsallaştırma yaklaşımını sergilediler. Bu yaklaşımı gösterirken ilhamlarını Kur'ân'dan aldılar. Bunun sonucu olarak bu konuda aralarında hadis ezberleme, birbirine aktarma, derleme ve metinleri karşılaştırma faaliyetlerini yürüttüler. Bütün bu faaliyetleri, derlemeye yönelik resmî yasaklamaya rağmen gerçekleştirdiler. Öyle anlaşıyor ki, bu derleme yasağının arkasında söylenenin dışında başka bir gerekçe vardı.

Çünkü ileri sürülen gerekçelerin asılsızlığı ortaya çıkmıştı. Nitekim bu yasaklayıcı dönemden sonra bilginler ve halifeler bu yasağa karşı çıkararak hadis derlemeyi teşvik etmeye yöneldiler.

Sünneti derlemeye ilk girişen ve bu işe son derece büyük önem veren kişi, Resulullah'ın himayesinde yetişip büyüyen ve vasisi olan Ebu Talip oğlu Ali'dir. Hz. Ali bu konuyu şöyle anlatıyor:

Ben her gündüz ve her gece birer defa Resulullah'ın (s.a.a) yanına girerdim. O benimle baş başa kalırdı. O nereye giderse, ben de onunla birlikte giderdim. Resulullah'ın (s.a.a) ashâbı onun benden başka hiç kimseye böyle davranmadığını biliyorlardı... Ben ona bir soru sorduğumda, cevap verirdi. Sustuğumda ve sorularım tükendiğinde, o benimle konuşmaya başlardı. Resulullah'a (s.a.a) inen hiçbir ayet yoktur ki, bana okutmuş olmasın ve bana yazdırmış olmasın. Böylece ben o ayeti kendi yazımla yazardım. Yine ona inen hiçbir ayet yoktur ki, bana onun tevîlini, tefsirini... öğretmiş olmasın. Allah'ın ona öğrettiği bütün helâlleri, haramları, emirleri, yasakları, eskiden olanları ve bundan sonra olacakları, daha önceki peygamberlere inen itaat ve günahla ilgili bütün ilâhî bilgileri mutlaka bana öğretti. Ben de bunları ezberledim ve bir tek harfini bile unutmadım...⁶

Hz. Ali (a.s) Resulullah'ın (s.a.a) kendisine yazdırdığı hadislerden oluşan derlemeleri Kitab-u Ali ve el-Camia veya

⁵ Nahl, 44; Ahzâb, 21; Haşr, 7

⁶ Besairu'd-Derecât, s.198; el-Kâfi, c.1, s.62-63

Sahife adları ile bilinen kitaplarında toplamıştır.

Hicrî 450 yılında vefat eden Ebu Abbas Necaşî şöyle der: Muhammed b. Cafer (Temimî lakaplı, nahiv bilgini ve onun icazet hocası) bize Azafir Sayrefî'ye dayanarak haber verdiğine göre Azafir Sayrefî şöyle dedi:

Bir defasında Hakem b. Uteybe ile birlikte İmam Bâkır'ın (a.s) yanındaydım. Hakem, İmam Bâkır'a soru sormaya başladı. İmam ona saygı besliyordu. Bir konuda görüş ayrılığına düştüler. Bunun üzerine İmam Bâkır: "Yavrum, kalk ve Kitab-u Ali'yi çıkar." dedi. O, bir muhafaza içinde saklı büyük bir kitap çıkardı. İmam, muhafazayı açtı ve kitaba bakmaya başladı, sonunda tartıştıkları meseleyi bulup çıkardı ve "Bu kitap Ali'nin yazısı ve Allah Resulü'nün yazdırmasıdır." dedikten sonra Hakem'e dönerek şunları söyledi: "Ey Ebu Muhammed, sen, Seleme ve Ebu Mikdam sağa-sola, istediğiniz yere gidin. Allah adına yemin ederim ki, Cebrail'in üzerlerine indiği hiçbir kavmin yanında ondan daha güvenilir bilgi bulamazsın."⁷

İbrahim b. Haşim'den nakledildiğine göre İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle dedi:

Kitab-u Ali'de tırmalama cezasına varıncaya kadar ihtiyaç duyulan her şey vardır.⁸

⁷ Tarihu't-Teşrii'l-İslâmî, 31

⁸ Tarihu't-Teşrii'l-İslâmî, 32

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Kur'ân'ı eksiksiz olarak tebliğ ettiği, günümüzde Müslümanlar arasında elden ele dolaşan Kur'ân'ın Hz. Peygamber (s.a.a) zamanında elden ele dolaşan Kur'ân'ın aynısı olduğu, o Kur'ân'a bir şey eklenmediği gibi, hiçbir eksilmeye de uğratılmadığı konusunda bütün Müslümanlar hemfikirdirler.

“Sahifet-u Ali” veya “el-Camia” adlı esere gelince; bu eser Hz. Ali tarafından derlenmiş bir başka hadis kitabıdır. Uzunluğu yetmiş dirsek boyudur. Ebu Basir’in verdiği bilgiye göre İmam Cafer Sadık (a.s) ona bu kitap konusunda şunları söyledi:

Camia, bizim yanımızdadır. O, bir sahi-fedir ki uzunluğu Resulullah’ın (s.a.a) ziraiyle yetmiş zira eder. Peygamber söylemiş, yazdırmış, Ali de yazmıştır. Onda bütün helâller, haramlar ve insanların ihtiyaç duyacakları her şey vardır. Hatta birini tırmalayp yaralamanın cezası bile onda yazılıdır.⁹

İşte Ehl-i Beyt’in Sünnet karşısındaki tutumu budur.

Ama ilk iki halifenin dönemlerindeki resmî devlet tutumuna gelince; bu tutum, geride çok büyük olumsuz sonuçlar bıraktı. Çünkü söz konusu yasak bir yüzyıldan az olmayan bir süre devam etti ve birçok hadisin kaybolmasına yol açtı. Bu durum, İsrailiyat’ın Müslümanların kültür kaynaklarına sızmasına kapı açtı. Ayrıca şahsî görüş (re’y) ve istihsan kapısının ardına kadar açılması sonucunu getirdi. Öyle ki, şahsî görüş (re’y), yasa koymanın kaynaklarından biri oldu; hatta bazıları bunu apaçık nebevî sünnetin metinlerinin önüne geçirdi. Çünkü birçok hadis metni bilimsel eleştiri karşısında ayakta kalamadı. Bu da Ehl-i Sünnet nezdinde hadis metinlerinin kıt kalmasına ve sonraki yüzyıllarda ümmetin bu alandaki ihtiyacına cevap vermeye yetmemesine yol açtı.

⁹ Tarihu’t-Teşrii’l-İslâmî, s.33

Fakat Ehl-i Beyt (üzerlerine selâm olsun) bütün kararlılıkları ile bu akıma karşı koydular ve gerek yönlendirici çabaları ve gerekse imamlık ve meşru halifelik sıfatlarının gereği olarak sünnetin müminler arasında kaybolmaktan korunmasını başardılar. Çünkü nasla belirlenmiş imanın ve halifenin başta gelen görevi, şeriatı ve onun metinlerini kaybolmaktan korumaktır.

Bundan dolayı Sünnet araştırmacılarının, Ehl-i Beyt ile bağlarının nezdindeki Sünnet kaynaklarına başvurmaları zorunludur. Çünkü onlar Peygamberimizin evinde neler olduğunu en iyi bilen kimselerdir.

Ehl-i Beyt’e göre Sünnet; inancın, fık- hın, ahlâkın, eğitimin ve insanlığın hayatın her alanındaki ihtiyaç duyduğu bütün düzenlemelerin ayrıntılarını kapsar.

Hz. Peygamber’in (s.a.a) torunlarından İmam Cafer b. Muhammed Sadık (a.s) bu gerçeği şu sözü ile ifade ediyor:

Hiçbir şey yoktur ki, onun hakkında kitapta bir ayet veya sünnette bir açıklama olmasın.¹⁰

Resulullah’ın (s.a.a) İlmî Mirasından Örnekler

1- Akıl ve İlim

a) Resulullah (s.a.a) akla son derece büyük bir önem verdi. Onu tarif etti, hayattaki görev, sorumluluk, davranış ve

¹⁰ el-Kâfi, c.1, s.48

mükâfatı hak etme düzeyinde görevini ve rolünü açıkladı. Bunların yanı sıra gelişmesini ve tekâmül etmesini sağlayan faktörleri sayarak şöyle buyurdu:

“Akıl, cehalete düşmekten koruyan bir bağ, bir dizgindir. Nefis, en pis bir hayvan gibidir. Eğer dizginlenmezse şaşırır. Buna göre akıl cehalete düşmekten koruyan bir dizgindir. Yüce Allah aklı yarattı ve ona ‘Gel.’ dedi. O da geldi. Arkasından ona ‘Geri dön.’ dedi, o da geri döndü. Sonra Allah (Tebareke ve Tealâ) ona şöyle dedi: İzzetim ve celalim hakkı için senden daha önemli, daha büyük ve daha itaatkâr bir şey yaratmadım. Seninle [hilkati] başlatır, seninle yenileyeceğim. Sevap sana ve ceza da senin aleyhinedir.”

“Akıldan yumuşak huyluluk (hilim) çıkar. Hilimden ilim, ilimden rüşt (olgunluk), rüştten afiflik, afiflikten sakınmak, sakınmaktan hayâ, hayâdan vakar, vakardan hayra devam etme, hayra devam etmekten kötülükten nefret etme ve kötülükten nefret etmekten iyiliğe tavsiye edene itaat çıkar. Bu sayılanlar, hayır türlerinin on tanesidir. Bu on hayır biriminin her birinin on türü vardır...”¹¹

¹¹ Bu hadisin tamamı için “Tuhefu’l-Ukul” adlı eserin “Hz. Peygamber’in Öğütleri ve Hikmetli Sözleri” başlıklı bölümüne başvurun. Rivayete göre Hristiyan dinine mensup bir kişi olan Şem’un b. Lavî, bir gün Hz. Peygamber’e geldi ve onunla yaptığı uzun tartışmaların ardından Müslüman oldu. Bu tartışmalar sırasında Peygamber’e: “Bana akıl hakkında bilgi ver. Aklın ne olduğunu, nasıl bir şey olduğunu, ondan nelerin dallandığını, nelerin dallanmadığını anlat. Onu ve onun bütün türevlerini bana tanımla.” dedi. Hz. Peygamber de ona cevap vermek üzere metnini verdiğimiz hadisi dile getirdi. Daha geniş bilgi için “Kelimetu’r-Resuli’l-Â’zam” adlı esere de (s. 91) başvurulabilir.

Resulullah (s.a.a) akla son derece büyük bir önem verdi. Onu tarif etti, hayattaki görev, sorumluluk, davranış ve mükâfatı hak etme düzeyinde görevini ve rolünü açıkladı. Bunların yanı sıra gelişmesini ve tekâmül etmesini sağlayan faktörleri sayarak şöyle buyurdu:

“Akıl, cehalete düşmekten koruyan bir bağ, bir dizgindir. Nefis, en pis bir hayvan gibidir. Eğer dizginlenmezse şaşırır.

b) Önder Peygamberimiz (s.a.a) ilme ve marifete büyük önem verdi. İlmînin hayattaki fonksiyonunu ve diğer kemal türleri ile karşılaştırıldığında taşıdığı değeri açıklamak üzere şöyle buyurdu:

“İlmî aramak, onun peşinden koşmak her Müslüman için farzdır. İlmî bulunabileceği yerde arayın, onu ehlinde alın. İlmî Allah için öğretmek hasene (sevabı olan bir iş), onu aramak ibadet, onu müzakere konusu yapmak tespih, onunla amel etmek cihat, onu bilmeyenine öğretmek sadaka, onu ehli olana sunmak yüce Allah’a yaklaştırıcı bir davranıştır. Çünkü ilim helâl ve haramın göstergesi, cennet yollarının işaret feneri, yalnızlıkta yoldaş, gurbette ve teklikte arkadaş, uzlet köşesinde konuşan, sevinçte ve üzüntüde rehber, düşmanlara karşı silâh ve dostlar yanında ziynettir. Allah onun sayesinde bazı kavimleri yükselterek hayırda önder yapar. Öyle ki, onların eserleri iktibas edilir, davranışları ile yol bulunur, görüşlerine başvurulur. Melekler dostluklarını arzular, kanatları ile onları okşar, dualarında onları kutsarlar. Denizlerdeki balıklar ile böceklerle, karadaki yırtıcılar ile küçükbaş hayvanlara varıncaya kadar kuru, yaş her varlık onlar için Allah’tan af diler.”

“İlim, kalpleri cehaletten kurtaran hayat, gözleri karanlıktan koruyan ışık ve bedenlerin zaafını gideren güçtür. İlim, kulu seçkinlerin mertebelerine, iyilerin meclislerine, dünyada ve ahirette yüksek derecelere ulaştırır. İlimdeki müzakere oruca ve onu öğrenip hıfzetmek namaza denktir. Onun sayesinde Rabbe itaat edilir, onun sayesinde akrabalık ilişkileri güzelleşir, yine onun sayesinde helâl ile haram

bilinebilir. İlim, amelin imamı, önderidir; amel ona tâbidir. Allah, ilmi iyi kullara ilham eder, kötülerini ise ondan mahrum bırakır. Allah'ın ilim payından mahrum etmediği kimselere ne mutlu!”

“Akıllı kişinin özellikleri, kendisine karşı cahilce davranana yumuşak davranması, kendisine zulmedene karşılık vermemesi, kendisinden aşağı olanlara alçakgönüllü davranması, kendisinden üstte olanlar ile iyilikte yarışmasıdır. Akıllı kişi konuşmak istediğinde önce düşünür. Eğer söyleyeceği söz hayır ise konuşur ve kazanç elde eder. Eğer söyleyeceği söz kötü ise susar ve kurtulur. Eğer fitne ile karşılaşsa Allah'a sığınarak elini ve dilini tutar. Fazilet gördüğü zaman onu fırsat bilir. Hayâ kendisinden hiç ayrılmaz. Hiçbir zaman hırslı görünmez. İşte akıllı kişi bu on hasletle tanınır.”

“Cahilin nişaneleri, kendisi ile düşüp kalkanlara zulmetmesi, kendisinden aşağı konumda olanlara karşı saldırgan olması, kendisinden üst konumda olanlara karşı gelmesidir. Konuşması tedbirsiz ve düşüncesizdir. Eğer konuşursa, günah işler ve eğer susarsa, gaflete dalar. Eğer karşısına fitne çıkarsa, ona balıklama ve acele ile dalıp helâk olur. Eğer karşısına fazilet çıkarsa, ona arka döner ve ağırdan yaklaşır. Eski günahlarından korkmaz ve ömrünün geri kalan bölümünde günah işlemekten vazgeçmez. İyilik karşısında yavaş ve geç kalır. Kaçırıldığı veya kaybettiği iyiliğe üzülmaz. Bu on haslet de akıldan yoksun cahilin niteliklerini oluşturur.”¹²

¹² Biharü'l-Envar, c.1, s.171, Müessesetu'l-Vefa basımı; Tuhefu'l-Ukul, s.28, Müessesetu'n-Neşri'l-İslâm basımı

2- Şeriatın Kaynakları

c) Resullerin sonuncusu olan Hz. Peygamber (s.a.a) bütün insanlara gerçek mutluluğun yolunu gösterdiği gibi, kendilerine açıkladığı talimatlara uymaları şartı ile o mutluluğa ulaşmayı da garanti etti. Resulullah'ın (s.a.a) açıklamalarına göre mutluluk yolu, biri diğerinin yerine geçmeyen iki önemli emanet olan temel kaynağa sarılmaktır. Hz. Peygamber bu konuda şöyle buyurmuştur:

“Ey insanlar, ben sizin öncünüz, önden gideninizim (sizden önce sizden ayrılacağım). Sizler havuzun başında bana geleceksiniz. Ben size iki emaneti soraacağım. O iki emanet konusunda benden sonra ne yapmanız gerektiğine bakın. Çünkü lütufkâr ve her şeyden haberdar olan Allah bu iki emanetin bana varıncaya dek birbirinden ayrılmayacağını bana haber verdi. Ben bunu Rabbinden istedim, o da bunu bana verdi. Haberinizi olsun ki, bu iki emaneti size bıraktım. Bunlar Allah'ın kitabı ile soyum olan Ehl-i Beyt'imdir. Ehl-i Beyt'imın önüne geçmeyin ki, ayrılığa düşersiniz. Onların gerisinde kalmayın ki, helâk olursunuz. Onlara bir şeyler öğretmeye kalkışmayın ki, onlar sizden daha bilgilidirler. Ey insanlar, sizi arkamdan birbirinizin boynunu vuran kâfirler olarak bulmayayım, yoksa beni önüne geleni silip süpüren bir sel yatağı gibi bir ordu içinde bulursunuz.”

“Haberiniz olsun ki, Ebu Talip oğlu Ali benim kardeşim ve vasimdir. O benden sonra Kur'ân'ın tevili üzerinde, benim tenzili üzerinde savaştığım gibi savaşır.”¹³

¹³ Ayanu's-Şia, c.2, s.226; Tarih-i Yakubî, c.2, s.101-102

Resullerin sonuncusu olan Hz. Peygamber (s.a.a) bütün insanlara gerçek mutluluğun yolunu gösterdiği gibi, kendilerine açıkladığı talimatlara uymaları şartı ile o mutluluğa ulaşmayı da garanti etti. Resulullah'ın (s.a.a) açıklamalarına göre mutluluk yolu, biri diğerinin yerine geçmeyen iki önemli emanet olan temel kaynağa sarılmaktır.

Kur'ân ve Onun Benzersiz Fonksiyonu

d) Hz. Peygamber (s.a.a) en geniş ve fasih ifade ile Kur'ân'ın büyüklüğünü tanımladı. Onun hayattaki rolünü, ona tam anlamı ile sarılmanın değerini bütün insanlara hitap ederek ortaya koydu. Bu konudaki sözleri şunlardır:

“Ey insanlar, sizler bir dinlenme, bir geçiş yurdundasınız. Bir yolculuğun sırtındasınız. Yolculuk sizi hızla götürüyor. Gecenin, gündüzün, güneşin, ayın, her yeniyi yıpratıklarını, her uzağı yakınlaştırdıklarını, her vaadi ve tehdidi yanınıza getirdiklerini gördünüz. O hâlde geçişin uzaklığına uygun malzemeyi hazırlayın.”

“Burası belâ ve sınav, kesilme ve yok olma yurduudur. İşler üzerinize karanlık gece katmanları gibi çöreklenip karışık görüldüğü zaman Kur'ân'a sarılın. Çünkü Kur'ân, şefaati kabul gören bir şefaatchi ve tanıklığı onaylanan bir şikâyetçidir. Kim onu önüne alır ve kendine imam edinirse, o onu cennete götürür. Kim onu arkasına atarsa, o onu cehenneme sürükler. Kim onu rehber edinirse, o ona doğru yolu gösterir. O, meselelerin nihaî çözümünü

ayrıntılarıyla içeren bir hüküm kitabıdır, bir açıklamadır, kesin bilgilerin kaynağıdır. O, hak ile batılı kesin olarak ayırır, şaka değildir.”

“Onun zahiri ve batını vardır. Zahiri Allah'ın hükmü, batını ise Allah'ın ilmidir. Zahiri güzel, batını ise derindir. Onun sınırları, işaretleri ve sınırlarının, işaretlerinin üzerinde de sınırları ve işaretleri vardır. Acayıpleri sayıya sığmaz. İlginç şeyleri eskimez. Hidayet kandillerini içerir. Hikmetin işaret feneridir. Sıfatını tanıyan [çıkarsamada bulunabilen] için marifet rehberidir. Şu hâlde kişi gözünü dört açsın, bakışını netleştirsın. O zaman helâk olmaktan kurtulur ve tikanıp kalmaktan uzaklaşır. Çünkü düşünmek, kalp gözünün hayatıdır. Tıpkı ışıktan aydınlık alan birinin karanlıkta yürümesi gibi. Bu durumda sizin için kurtuluş kolaylaşır ve korkulu gözlerle etrafı gözetlemeniz azalır.”¹⁴

Dinin Rüknu Ehl-i Beyt

e) En son Peygamber (s.a.a), büyük emaneti, yani kendi Ehl-i Beyt'i olan Hz.

¹⁴ Tefsiru'l-Ayyaşî, c.1, s.2-3; Kenzü'l-Ümmal, c.2, s.298

Ali ile on bir oğlunu ve torununu çeşitli şekillerde tarif etti. Bu konuda söylediklerinden biri, son konuşmalarından birini oluşturan şu konuşmasıdır:

“Ey muhacirler ile ensar topluluğu ve ey cinlerden ve insanlardan bugün ve bu saatte beni dinleyenler! Söylediklerimi burada bulunanlar burada bulunmayanlara iletin. Haberinizi olsun ki, size Allah'ın kitabı Kur'an'ı bırakıyorum. Bu kitapta, nur, hidayet ve açıklama vardır. Allah o

kitapta hiçbir şeyi ihmal etmedi. O benim için Allah'ın size karşı hüccetidir. Bunun yanı sıra size en büyük bayrağı, dinin bayrağı ve hidayet ışığı olan vasım Ebu Talip oğlu Ali'yi bırakıyorum. Haberinizi olsun, o, Allah'ın ipidir. Hep birlikte ona sarılın, sakın ondan ayrılmayın. **Allah'ın size bağışladığı nimeti hatırlayın. Hani bir zamanlar düşman olduğunuz hâlde O, kalplerinizi uzlaştırdı da O'nun bu nimeti sayesinde kardeş oldunuz.**”¹⁵

“Ey İnsanlar, bu Ebu Talip oğlu Ali, bugün ve bugünden sonra Allah'ın hazinesidir. Kim onu bugün ve bugünden sonra sever ve dost edinirse, o verdiği sözü yerine

Ey insanlar, Ehl-i Beyt'im hakkında Allah'ı göz önünde bulundurun. Çünkü onlar dinin temel direkleri, karanlıkların kandilleri ve ilmin madenleridirler. Ali benim kardeşim, vârisim, yardımcı, güvendiğim (yakınım), işimin yürütücüsü, sünnetim uyarınca taahhüdümün yerine getiricisidir. Bana ilk inanan ve ölümüm sırasında en son görüşeceğim ve kıyamet günü benimle buluşacakların ortasında yer alacak olan kimsedir.

getirmiş ve kendisine düşen görevi gerçekleştirmiş olur. Kim bugün ve bugünden sonra ona düşmanca davranırsa, kıyamet gününde kör ve sağır olarak gelir ve Allah nezdinde kendi lehine bir hüccet bulunmaz.”

“Ey insanlar, yarın benim yanıma Ehl-i Beyt'im dağılık, toz toprak içinde, itilip kakılmış, mazlum durumda, kanları önünüzde akan vaziyette, boyunlarınızda sapıklık biatlerinin ve cahillik şûralarının sorumlu-

luğunu taşıyarak dünyaya taze bir gelinmiş gibi gönül kaptırmış olarak gelmeyin.”

“Haberiniz olsun ki, bu işin adamları ve ayetleri vardır. Allah onların isimlerini kitabında bildirdi ve ben de size onları tanıttım. Bana gönderilen mesajı size iletтім. Fakat ben sizi cahilce davranan bir toplum olarak görüyorum. Benden sonra Allah'ın kitabını bilgiye dayanmadan tevîl eden, sünneti arzuza uyduran, dininden dönmüş kâfirlere dönüşmeyin. Çünkü Kur'an'a ters düşen her sünnet, her hadis ve her söz, geçersiz ve batıldır.”

“Kur'an hidayet imamıdır. Onun kendine ileten bir önderi vardır. İnsanları hikmet ve güzel öğütlerle ona çağırır. O benden sonraki veliyyulemr'dir (yetki sahibidir).

¹⁵ Âl-i İmrân, 103

O benim ilmimin, hikmetimin, gizli sırlarımın ve açığa vurduklarımın ve benden önceki peygamberlerin bıraktıkları mirasın vârisidir. Ben hem vârisim, hem geride mirasçı bırakanım. Sakın nefsiniz sizi yalanlamasın.”

“Ey insanlar, Ehl-i Beyt'im hakkında Allah'ı göz önünde bulundurun. Çünkü onlar dinin temel direkleri, karanlıkların kandilleri ve ilmin madenleridirler. Ali benim kardeşim, vârisim, yardımcım, güvendiğim (yakınım), işimin yürütücüsü, sünnetim uyarınca taahhüdümün yerine getiricisidir. Bana ilk inanan ve ölümüm sırasında en son görüşeceğim ve kıyamet günü benimle buluşacakların ortasında yer alacak olan kimsedir. Bu söylediklerimi burada olanlarınız burada olmayanlara iletin.”

“Ey insanlar, kimin yaptığım işlerden dolayı üzerimde bir hakkı varsa, kimin benimle ilgili vadesi ileride dolacak bir hesabı varsa, bu konularda Ebu Talip oğlu Ali'ye gelsin. O onların hepsini tazmin eder. Böylece hiç kimsenin üzerimde hakkı kalmasın.”¹⁶

3- İslâm İnancının Temel İlkeleri

Yaratıcı Nitelenemez

“Yaratıcı, kendisini nitelediği sıfatlardan başka hiçbir sıfat ile nitelenemez. Duyu organlarının kendisini algılamaktan aciz olduğu, vehimlerin erişemediği, tasavvurların sınırlandıramadığı, gözlerin kapsayamadığı yaratıcı nasıl nitelenebilir? O, niteleyicilerin nitelemelerinden yücedir.

¹⁶ Biharü'l-Envar, c.22, s.484-487, Resulullah'ın son hutbesi

Yakınlığında uzak ve uzaklığında yakındır. Nasıl'a nasıllık verip nasıl olmasını sağladığı için ona 'Nasıl?' denemez. 'Nerede'yi nerelendirdiği için O'nun hakkında 'Nerede?' denemez. O nasıllıktan ve neredelikten kopuk ve bağımsızdır. O kendisini nitelediği gibi tek ve sameddir. Niteleyiciler O'nu niteleme derecesine eremezler. O doğru, doğrulmadı ve hiç kimse O'nun dengi değildir.”¹⁷

Tevhidin Şartları

“Kul; 'Lâ ilâhe illallah' (Allah'tan başka ilâh yoktur) dediği zaman cümlelerin beraberinde tasdik, tazim, haz duyma ve saygı olmalıdır. Kul; 'Lâ ilâhe illallah' dediğinde eğer bu cümlelerin beraberinde tazim yoksa, o kul bidat ehlidir. Eğer o cümlelerin beraberinde haz duyma yoksa, o kul iki yüzlü bir gösterişçi; eğer beraberinde saygı yoksa, o kul fasiktir.”¹⁸

Allah'ın Rahmeti

“İsrailoğulları'ndan iki kişi vardı. Biri ibadette gayretli, öbürü ise günahkârı.

¹⁷ Biharü'l-Envar, c.2, s.94; el-Kifaye: Ebu'l-Mufaddal Şeybanî'nin Ahmed b. Mutavvak b. Sevar'dan, onun Muğire b. Muhammed b. Mihleb'den, onun Abdulgaffar b. Kesir'den, onun İbrahim b. Humeyd'den, onun Ebu Haşim'den, onun Mücahid'den, onun İbn Abbas'tan rivayet ettiğine göre bir gün Peygamberimize Na'sal adında bir Yahudi geldi ve "Ey Muhammed, sana uzun zamandır zihnimi kurcalayan bazı sorular soracağım. Eğer onları cevaplandırırsan senin elinle İslâm'ı kabul edeceğim." dedi. Hz. Peygamber ona: "Ey Ebu Amare, sor." dedi. Yahudi: "Ey Muhammed, bana Rabbini tanımla." dedi. Peygamberimiz de ona az önce naklettığımız sözleri ile cevap verdi.

¹⁸ Kelimetü'r-Resulî'l-Â'zam, s.30

İbadette gayretli olan kişi öbürüne: ‘Yaptıklarından geri dur.’ der, günahkâr kişi de: ‘Beni Rabbim ile baş başa bırak.’ derdi. Sonunda bir gün ibadette gayretli kişi öbürünü ağır olarak değerlendirdiği bir günah işlerken buldu ve yine: ‘Yaptığından geri dur.’ dedi. Günahkârın karşılığı: ‘Beni Rabbim ile baş başa bırak, başıma gözetleyici olarak mı görevlendirildin?’ oldu. İbadet düşkününü Yahudi, öbürüne: ‘Allah adına yemin ederim ki, Allah seni affetmez ve seni cennetine koymaz.’ dedi. Yüce Allah her ikisine bir melek gönderdi, gelen melek ikisinin de canını aldı ve her ikisi Allah’ın huzurunda bir araya geldi. Yüce Allah günahkâra: ‘*Rahmetimle cennete gir.*’ buyurdu. Öbürüne de: ‘*Sen benim kuluma yönelik rahmetime yasa koyabilir misin?*’ dedi. İbadet düşkününü Yahudi: ‘Hayır, ey Rabbim.’ dedi ve Allah: ‘*Bu kulumu cehenneme götürün.*’ buyurdu.”¹⁹

Ne Zorlama ve Ne Tam Serbestlik

“Allah ne zorlayarak kendisine itaat ettirir ve ne mağlup edilerek kendisine isyan edilir. Ayrıca kullarını sultasında ihmal etmemiştir. Fakat O, kullarını güçlü kıldığı konular üzerine kadir olan- dır. Onları malik kıldığı şeylerin malikidir.

Eğer kullar aldıkları emre uyarak Allah’a itaat ederlerse, bu itaate engel olan ve ondan vazgeçiren bulunmaz. Eğer ona karşı gelen bir iş yaparlar da O, kulları ile o iş arasına girmeyi dilerse, bunu yapar. Senin ile bir şey arasına girmeyi dileyebilen ancak bunu yapmayan bir gücü düşün. Eğer bu durumda kul o işi yaparsa, oraya girip engel olmayan güç, adamı o işe sokmuş anlamına gelmez.”²⁰

“Altı konuda diğer peygamberlere üstün tutuldum; Bana özlü sözler verildi. Bir aylık yoldan düşmana korku salmakla desteklendim. Ganimetler bana helâl kılındı. Yeryüzü benim için secde yeri, temiz ve temizleyici kılındı. Bütün kullara peygamber olarak gönderildim. Benimle peygamberlere son verildi.”

Hız. Peygamber’in Ayrıcalıkları

“Altı konuda diğer peygamberlere üstün tutuldum: Bana özlü sözler verildi. Bir aylık yoldan düşmana korku salmakla desteklendim. Ganimetler bana helâl kılındı. Yeryüzü benim için secde yeri, temiz ve temizleyici kılındı. Bütün kullara peygamber olarak gönderildim. Benimle peygamberlere son verildi.”²¹

Beni Allah Seçti

“Allah, İbrahim’in çocuklarından İsmail’i, İsmail’in çocuklarından Kenaneoğulları’nı, Kenaneoğulları’ndan Kureyş kabilesini, Kureyş kabilesinden Haşimoğulları’nı ve Haşimoğulları’ndan beni seçti. Yüce Allah şöyle buyuruyor: **Size kendinizden öyle bir peygamber geldi ki, sıkıntıya düşmeniz ağırına gider. Size son**

¹⁹ Kelimetu’r-Resuli’l-Â’zam, s.31

²⁰ Biharu’l-Envar, c.77, s.140

²¹ Biharu’l-Envar, c.16, s.324

derece düşkün, müminlere karşı şefkatli ve merhametlidir.”²²

Ben Yağmura Benzerim

“Allah’ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, yeryüzüne düşen bol yağmura benzer. O yeryüzünün bir kesimi iyidir; suyu içine kabul eder; çayır ve bol ot bitirir. Bir kesimi ise çoraktır; suyu dışında tutar; Allah onunla insanlara yararlanma imkânı verir. O sudan kendileri içerler, hayvanlarına su verirler ve tarım yaparlar. Yağmurun bir bölümü ise başka bir yeryüzü kesimine düşer. Orası düz ve engin bir çölden ibarettir. Ne suyu tutar ve ne ot bitirir. İşte bu, Allah’ın dinini anlayan ve onun benimle gönderdiği mesajdan faydalanıp bu mesajı öğrenen ve başkalarına öğreten ile bu mesaja başını kaldırıp bakmayanın, getirdiğim ilâhî hidayeti kabul etmeyenin örnekleridir.”²³

Resulullah’tan (s.a.a) Sonraki İmam

“Ey Ammar, benden sonra facialar ve felâketler olacaktır. Bu facialar birbirlerine kılıç çekmelerine, birbirlerini öldürmelerine, birbirleri ile ilişkilerini kesmelerine kadar varacaktır. O olayları gördüğünde bu sağ tarafımdaki asla’dan,²⁴ yani Ebu Talip oğlu Ali’den ayrılma. Eğer bütün insanlar bir vadinin yolunu tutarlarsa da

Ali başka bir vadinin yolunu tutarsa, sen Ali’nin girdiği vadinin yolunu tut, insanlardan ayrı kal.”

“Ey Ammar, Ali seni hidayetten ayrı düşürmez, seni alçalmaya doğru sevk etmez.”

“Ey Ammar, Ali’ye itaat etmek bana itaat etmek demek, bana itaat etmek demek Allah’a itaat etmek demektir.”²⁵

“Kim benim vefatımdan sonra şimdi oturmakta olduğum bu yerde Ali’ye zulmederse, benim peygamberliğimi ve benden önceki peygamberlerin peygamberliklerini inkâr etmiş gibi olur.”²⁶

Hz. Ali’nin (a.s) Üstünlüğü

“Eğer Hristiyanların Meryem oğlu İsa hakkında söylediklerini bazı grupların senin hakkında söylemelerinden çekinmeseydim, bugün senin hakkında öyle bir söz söyledim ki, bu gruplardan birinin

²⁵ Mecmau’l-Beyan, c.3, s.534; Ebu Eyyub Ensârî’nin (r.a) rivayetine göre Hz. Peygamber (s.a.a) bu sözleri Ammar b. Yasir’e (r.a) hitaben söyledi.

²⁶ Mecmau’l-Beyan, c.3, s.534; Hâkim Ebu’l-Kasım Haskânî’nin “Şevahidu’t-Tenzil” adlı kitabından, onun Ebu Hamd Mehdi b. Nizar Hasanî’den, onun Muhammed b. Kasım b. Ahmed’den, onun Ebu Said Muhammed b. Fudayl b. Muhammed’den, onun Muhammed b. Salih Arzemî’den, onun Abdurrahman b. Ebu Hatem’den, onun Ebu Said E-şec’den, onun Ebu Halef Ahmer’den, onun İbrahim b. Tahman’dan, o-nun Said b. Ebu Arube’den, onun Katade’den, onun Said b. Musey-yeb’den rivayet ettiğine göre Abdullah b. Abbas: **“Sa-dece aranızdaki zalimlerin başına gelmekle yetinmeyecek olan fitneden sakının...”** (En-fâl, 25) ayeti indiğinde, Hz. Peygamber bu sözleri söyledi.” dedi.

²² Tevbe, 128; Kelimetu’r-Resuli’l-Â’zam, s.35; Biharu’l-Envar, c.16, s.323

²³ Biharu’l-Envar, c.1, s.184

²⁴ Asla’; başının ön kısmının saçları dökülen kişi anlamındadır. Hz. Ali (a.s) savaşlarda başına koyduğu miğferden dolayı saçının ön kısmı dökülmüştü.

yanından geçerken mutlaka ayağının altındaki toprağı alırlardı.”²⁷

Resulullah'tan (s.a.a) Sonraki İmamlar

“Benden sonra soyumdan gelecek olan imamlar, İsrail-oğulları'nın nakıblerinin ve İsa'nın havarilerinin sayısı kadardır. Kim onları severse, o mümindir. Kim onlardan nefret ederse, münafıktır. Onlar Allah'ın kulları arasında O'nun hüccetleri ve yaratıkları arasında O'nun hidayet önderleridir.”²⁸

Hakk İmamları

“Ey Ali, sen benden sonraki imam ve halifesin. Sen Müslümanlar için kendilerinden önce gelirsin (onlar üzerinde tasaruf ve yetki sahibisin).”

“Sen geçip gidince, oğlun Hasan Müslümanlar için kendilerinden önce gelir. Hasan geçip gidince, Hüseyin müminler için kendilerinden önce gelir. Hüseyin geçip gidince, oğlu Ali b. Hüseyin müminler için kendilerinden önce gelir. Ali geçip gidince, oğlu Muhammed müminler için kendilerinden önce gelir.”

²⁷ el-İrşad, c.1, s.165; Peygamberimiz, Hz. Ali'nin Zatu's-Selâsil Savaşı'nda yüce Allah'ın onun ellerinde Müslümanlara fetih bağışlamasından sonra bu sözleri söyledi.

²⁸ Kifayetu'l-Eser, s.166; Ebul Mufaddal Şeybarî'nin Ahmed b. Amir b. Süleyman Taî'den, onun Muhammed b. İmrân Kuffî'den, onun Abdurrahman b. Ebu Necran'dan, onun Safvan b. Yahya'dan, onun İshak b. Ammar'dan, onun Cafer b. Muhammed'den, onun babası Muhammed b. Ali'den, onun babası Ali b. Hüseyin'den, onun Hüseyin b. Ali'den, onun kardeşi Hasan b. Ali'den (hepsine selâm olsun) rivayet ettiğine göre Resulullah (s.a.a) bu sözleri söyledi.

“Muhammed geçip gidince, oğlu Cafer müminler için kendilerinden önce gelir. Cafer geçip gidince, oğlu Musa müminler için kendilerinden önce gelir. Musa geçip gidince, oğlu Ali müminler için kendilerinden önce gelir.”

“Ali geçip gidince, oğlu Muhammed müminler için kendilerinden önce gelir. Muhammed geçip gidince, oğlu Ali müminler için kendilerinden önce gelir. Ali geçip gidince, oğlu Hasan müminler için kendilerinden önce gelir.”

“Hasan geçip gidince, Kaim Mehdi müminler için kendilerinden önce gelir. Allah yeryüzünün doğusunu ve batısını onun aracılığıyla fetheder.”

“Bunlar hakkın imamları, doğrunun sözcüleridir. Kim bunları desteklerse desteklenir; kim onları yüzüstü bırakırsa perişan olur.”²⁹

Hız. Peygamber'in (s.a.a), Mehdi'nin (a.s) Geleceğini Müjdelemesi

Ahmed'in rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu:

²⁹ Kifayetu'l-Eser, s.195-196; Hüseyin b. Ali'nin Harun b. Musa'dan, onun Muhammed b. İsmail Fezarî'den, onun Abdullah b. Salih Kâtibulleys'ten, onun Rüşd b. Sa'd'dan, onun Hüseyin b. Yusuf Ensârî'den rivayet ettiğine göre Sehl b. Sa'd Ensârî şöyle dedi:

“Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatuma'ya imamlar hakkında soru sordum. Bana: “Allah'ın Resulü, Ali'ye bu sözleri... söyledi.” cevabını verdi.”

Bu konuda Cabir Ensârî'den iki başka metin daha rivayet edilmiştir. Onlara da başvurulabilir.

Bir gün Allah'ın Resulü bize hitap etti ve bize kıyamet gününe kadar neler olacağını anlattı. Sözlerinin devamında: "Eğer dünyanın sadece bir günü kalsa, Allah o günü benim soyumdan olan ve ismi benim isminin aynı olan bir kişiyi gönderinceye kadar uzatır." dedi. Selman-ı Farisî, ayağa kalkarak: "Ey Allah'ın Resulü, o kişi hangi torununun soyundan gelecek?" diye sordu. Hz. Peygamber eli ile Hüseyin'e dokunarak: "O kişi bu torunumun soyundan gelecek." karşılığını verdi.

Yeryüzünü zulüm ve saldırganlık doldurduktan sonra soyumdan biri çıkıp yeryüzünü adalet ve insaf ile doldurmadıkça kıyamet kopmaz...³⁰

Abdurrahman b. Ebu Leyla'nın rivayet ettiğine göre babası şöyle dedi: Hz. Peygamber (s.a.a), Hayber Savaşı'nda İslâm'ın sancağını Ali'nin (a.s) eline verdi ve Allah onun elinde Müslümanlara fetih bağışladı. Sonra Gadir-i Hum denen yerde Hz. Peygamber, Ali'nin, kadın-erkek bütün müminlerin önderi olduğunu bildirdi. Hz. Peygamber sözlerine devam ederek Ali'nin, Fatıma'nın, Hasan'ın ve Hüseyin'in bazı faziletlerini saydı ve sonra şöyle dedi:

Cebrail bana haber verdi ki, Ehl-i Beyt'im benden sonra zulme uğrayacak. Bu zulüm onlardan olan Mehdi ortaya çıkıncaya, onların şanı yücelinceye ve İslâm ümmeti onları sevmekte birleşinceye kadar devam edecektir. O dönemde onları kötüleyenler azalacak,

sevmeyenleri zelil olacak ve övenleri çoğalacaktır. Bütün bunlar ülkelerin değişmeye uğrayacağı, kulların zayıf duruma düşeceği ve Mehdi'nin çıkmasından ümit kesileceği bir dönemde gerçekleşecektir. İşte o zaman benim soyumdan olan Kaim, bir kavimle ortaya çıkacak ve Allah, bu kavim aracılığıyla hakka üstün getirip onların kılıçları ile batılı söndürecekler... Ey insanlar, Mehdi'nin çıkışı ile müjdelenin. Çünkü Allah'ın vaadi gerçektir, boşa çıkmaz. O'nun hükmü geri çevrilmez. O, her şeyi hikmet üzere yapar ve her şeyi bilir. Allah'ın fethi yakındır.³¹

Ümmü Seleme'den nakledilir ki:

Resulullah'tan (s.a.a): "Mehdi benim soyumdan Fatıma'nın torunları arasından çıkacaktır." ***dediğini duyudum.³²***

Huzeyfe b. Yeman şöyle diyor:

³¹ Yenabiu'l-Mevedde, s.440

³² Sahih-i Ebu Davud, c.4, s.87'den naklen Yenabiu'l-Mevedde, s. 430

³⁰ Müsned-i Ahmed, c.3, s.425; hadis: 10920

Bir gün Allah'ın Resulü bize hitap etti ve bize kıyamet gününe kadar neler olacağını anlattı. Sözlerinin devamında: “Eğer dünyanın sadece bir günü kalsa, Allah o günü benim soyumdan olan ve ismi benim isminin aynı olan bir kişiyi gönderinceye kadar uzatır.” dedi. **Selman-ı Farisî, ayağa kalkarak: “Ey Allah'ın Resulü, o kişi hangi torunun soyundan gelecek?” diye sordu. Hz. Peygamber eli ile Hüseyin'e dokunarak: “O kişi bu torunumun soyundan gelecek.” karşılığını verdi.³³**

4- Resulullah'ın (s.a.a) İlmî Mirasına Dayalı Şariat Düzenlemelerinin Temel İlkeleri³⁴

a) İslâm'ın Karakteristik Özellikleri

- 1- İslâm yücelir, hiçbir şey onun üstüne çıkamaz.
- 2- İslâm kendinden öncekini [yani işlenmiş günahları] siler, yok eder.
- 3- İnsanlar bilmedikleri sürece genişlik içindedirler.
- 4- Ümmetimden yanılğının, unutmamanın ve zorla yaptırılan işlerin sorumluluğu kaldırılmıştır.
- 5- Şu üç kimseden kalem kaldırıldı: Çocuk, deli, uyuyan kişi.

b) İlim ve Âlimlerin Sorumluluğu

- 1- Kim zamanının imamını bilmeden ölürse, cahiliye ölümü ile ölmüştür.

³³ el-Beyan fi Ahbar-i Sahib'iz-Zaman, Hafız Ebu Abdullah Muhammed b. Yusuf b. Muhammed Nevfelî, s.129

³⁴ Bu hususta bk. A'yanu's-Şia, c.1, s.303-306

- 2- Kim bilgiye dayanmadan Kur'ân üzerinde bir söz söylerse, cehennemdeki yerini hazırlasın.
- 3- Kime bildiği bir şey sorulur da bilgisini saklarsa, Allah onun ağzına ateşten bir gem vurur.
- 4- Kim bilgiye dayanmadan fetva verirse, gökteki ve yeryüzündeki melekler kendisine lânet eder.
- 5- Her fetva veren kişi tazmin ile sorumludur.
- 6- Her bidat sapıklıktır ve her sapıklığın yolu cehenneme çıkar.
- 7- Allah kim için iyilik isterse, onu din alanında derin bilgili yapar.
- 8- Farzları öğrenin ve bu ilmi insanlara öğretin. Çünkü bu alan ilmin yarısıdır.
- 9- Size benim bir hadisim getirildiği zaman onu Allah'ın kitabına sunun. Ona uyanı kabul edin. Ona ters düşeni duvara çarpın.
- 10- Bidatçılık başını alıp yürüdüğü zaman âlimler ilimlerini ortaya koysunlar. Kim bunu yapmaz ise, Allah'ın lâneti üzerine olur.

c) İslâmî Tutumun Genel Kuralları

- 1- İslâm'da ruhbanlık yoktur.
- 2- Yaratıcıya karşı gelindiği konuda kula itaat edilmez.
- 3- Takiyesi olmayanın dini yoktur.
- 4- Farzlara zarar verdiklerinde, nafilelerde hayır yoktur.

- 5- Problemlili her işin çözümü için kura çekilir.
- 6- Ameller niyetlere bağlıdır.
- 7- Kişinin niyeti amelinden daha etkilidir.
- 8- Amellerin en faziletli, en çetin olanlarıdır.
- 9- Kim bir kavmin dinini benimserse, onların hükmü kendisi için bağlayıcı olur.
- 10- Kim bir iyi çağır açarsa, yaptığı iyiliğin sevabı ile birlikte kıyamete kadar açtığı çağırardan gidenlerin sevabı kadar sevap kazanır. Buna karşılık kim bir kötü çağır açarsa, yaptığı kötülüğün cezası yanında açtığı çağırardan gidenlerin alacakları ceza kadar cezaya çarptırılır.

d) Yargı İle İlgili Genel Hatlar

- 1- Hâkim çaba sarf edip de yanılırsa, bir sevap kazanır; eğer çabası sonucu isabetli olursa, ona iki sevap vardır.
- 2- Akli başında kimselerin kendi aleyhlerindeki ikrarları geçerlidir.
- 3- Şahit göstermek iddia sahibine, yemin etmek iddiayı inkâr edene düşer.
- 4- Ancak Allah adına yemin edilir.
- 5- Şüpheler varsa, hadleri uygulamayın. (Şüpheler sebebi ile hadleri düşürün.)
- 6- Kim malı uğruna öldürülürse, şehittir.
- 7- Aldığın şeyin sorumluluğu, sahibine teslim edilinceye kadar sana aittir.

- 8- Vahşi hayvanların verdikleri zayıatın karşılığı yoktur, kovuşturma konusu edilmez.
- 9- Baba, oğlunun suçundan sorumlu tutulamayacağı gibi, oğlu da babasının suçundan sorumlu tutulamaz.
- 10- İnsanlar malları üzerinde egemendirler.

e) Ana Hatları İle İbadetler

- 1- Şüphesiz, dinin direği namazdır.
- 2- Yapacağınız ibadetleri benden öğrenin.
- 3- Beni namaz kılariken gördüğünüz gibi namaz kılın.
- 4- Mallarınızın zekâtını verin ki, namazlarınız kabul edilsin.
- 5- Fitre zekâtı her erkek ve kadına farzdır.
- 6- Benim için yeryüzü secde yeri, toprağı temiz ve temizleyici kılındı.
- 7- Camilerinizi satışlarınızdan, satın almalarınızdan ve husumetlerinizden uzak tutun.
- 8- Ümmetimin seyahati oruçtur. [Oruç, gezip dolaşmak gibi insana canlılık ve ferahlılık kazandırır.]
- 9- Her maruf (güzel davranış) sadakadır.
- 10- Cihadın en faziletli, zalim bir hükümdarın önünde söylenen hak sözdür.

f) Aile Düzeninin Bazı Temel İlkeleri

- 1- Evlenmek benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.

- 2- Evlenin ve çoğalın. Çünkü ben kıyamet günü sizin ile diğer ümmetlere karşı övünç duyarım.
- 3- Evlenin ve eşlerinizi boşamayın. Çünkü boşamaktan, Rahman olan Allah'ın arşı sarsılır.
- 4- Menilerinizi akıtacağınız eşleri dikkatlice seçin, birbirine denk olanları evlendirin ve öyle olanlarla evlenin.
- 5- Çocuk kimin yatağında doğmuşsa, ona aittir. Fuhuş yapan ise, taşlanarak öldürülür.
- 6- Kadının cihadı, kocasına karşı vazifesini en iyi şekilde yerine getirmektir.
- 7- Kadınlar için cuma namazı, cemaatle namaz kılmak, ezan okumak, kamet getirmek, hasta ziyaret etmek, Safâ ile Merve tepeleri arasında koşarcasına hızlı yürümek, cihat, Hacerü'l-Esved'e el sürmek, hâkimlik görevi üstlenmek ve (hacda) başı tıraş etmek yoktur.
- 8- Birbirini lian (lânetleşme) yapan çiftler bir daha birleşmezler.
- 9- Namuslu bir kadına zina etti diye iftira atmak, yüz yılın ibadetini boşa çıkarır.
- 10- [Mahrem olmaya sebep olan süt emzirmede aranan şartlardan biri de] çocuk emzirmenin, bedende et oluşturacak ve kemikleri güçlendirecek kadar olmasıdır.
- 11- Çocuklarınıza yüzmeyi ve okçuluğu öğretin.
- 12- Kimin yanında küçük çocuk varsa, onunla çocukcasına davransın.

Aile Düzeninin Bazı Temel İlkeleri

- *Evlenmek benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.*
- *Evlenin ve çoğalın. Çünkü ben kıyamet günü sizin ile diğer ümmetlere karşı övünç duyarım.*
- *Evlenin ve eşlerinizi boşamayın. Çünkü boşamaktan, Rahman olan Allah'ın arşı sarsılır.*

g) İslâmî Ekonomik Düzendeki Aydınlatıcı Noktalar

- 1- İbadet yedi bölümdür. En faziletlisi helâl kazanç aramaktır.
- 2- Önce din bilgisi, sonra ticaret.
- 3- Bakım ve gözetim yükünü başkalarının üzerine atan kişi mel'undur (Allah'ın rahmetinden uzaktır).
- 4- Bakmakla yükümlü olduğun kişilerden başla.
- 5- İşçinin ücretini teri kurumadan önce verin.
- 6- Her çekilen zahmete karşılık uygun bir ücret vardır.

- 7- Müslümanlar şartlarına bağlı kalırlar.
- 8- Müslüman, malını nerede bulursa onu alma yetkisine sahiptir.
- 9- Vakıflar, vakfedenlerin arzularına göre işletilir.
- 10- Müslümanın malı bir başkasına ancak sahibi gönül rızası ile verirse, helâl olur.
- 11- Önce kefen tedariki, sonra borç, sonra vasiyet, sonra miras bölüşme gelir.
- 12- Müslümanlar arasında yapılan anlaşmalar geçerlidir. Yalnız anlaşma, haramın helâl veya helâlin haram olmasını gerektirirse, o başka.
- 13- Zengin Müslümanın borç hususunda karşı tarafı oyalaması Müslümana zulümdür.
- 14- Alıcı ve satıcı pazarlık yerini terk etmedikleri sürece alışverişi geçerli sayıp saymamakta serbesttirler.
- 15- Kazançların en kötüsü faizdir.
- 16- Ölü hayvanın derisi ile sinirinden yararlanılamaz.
- 4- Müminler kardeşler. Kanları birbirine denktir. Onlardan en aşağı sosyal konumda olanın düşmanlardan birine verdiği aman, onların hepsini bağlar. Onlar kendileri dışındakilere karşı bir tek el gibidirler.
- 5- Velâ mirası, köle azat etme karşılığıdır.
- 6- Velâ yakınlığı, nesep ve soy yakınlığı gibidir.
- 7- Mümine sövmek fasıklıktır.
- 8- Her sarhoş edici madde haramdır.
- 9- Çoğu sarhoş eden maddenin, bir yudumu da haramdır.
- 10- Kabir azabı söz taşımaktan, gıybetten ve yalandan dolaydır.
- 11- Fasığın arkasından konuşmak gıybet değildir.
- 12- Ümmetimin erkekleri için altından elbise haramdır; fakat bu elbiseler kadınlar için helâldir.

h) Sosyal Dayanışmanın Bazı Temel İlkeleri

- 1- Mümin ile savaşmak küfürdür; müminin etini yemek [gıybetini yapmak] günahıdır.
- 2- Müminin ölü olarak saygınlığı, yaşarkenki saygınlığı gibidir.
- 3- Ölüünün saygınlığı, cenaze hazırlıklarının acele yapılmasını gerektirir.
- 5- Resulullah'ın İlmî Mirasından Kapsamlı Sözler
- 1- Ben üstün ahlâkî değerleri tamama erdirmek için gönderildim.
- 2- Ben ilmin şehriyim, Ali de o şehrin kapısıdır.
- 3- Allah nezdinde amellerin en sevileni, az da olsa en devamlı olanıdır.
- 4- Biriniz bir iş yaptığı zaman onu sağlam şekilde yapın.

- 5- İman iki eşit bölümdür. Bir bölümü sabırda, öbür bölümü ise şükürde gizlidir.
- 6- Ağzınızı sıkı tutmak suretiyle işlerinizi kolaylaştırın.
- 7- Güvenilir olmak rızkı, hıyanet ise fakirliği celp eder.
- 8- Eller üç türdür: İsteyen, veren ve vermekten kaçınan el. Ellerin en hayırlısı veren eldir.
- 9- Kavmin efendisi fasıkları olduğu, en aşağılıkları liderleri olduğu ve fasık kişiye ikram edildiği zaman belâyı bekle.
- 10- En çabuk gelen kötülük, zulmün cezasıdır.
- 11- Haberinizi olsun, ümmetimin en kötü kişileri kötülüklerinden korkulduğu için saygı gösterilenlerdir. Haberinizi olsun, kötülüğünden korktukları için insanların saygı gösterdikleri kimse, benden değildir.
- 12- İyilik sayesinde özgür kişiler köle yapılır.
- 13- Müjdeleyin, nefret ettirmeyin.
- 14- Dört şeyden önce dört şeyin değerini bil: Yaşlılığından önce gençliğinin, hastalığından önce sağlığının, fakirliğinden önce zenginliğinin ve ölümünden önce hayatının değerini.
- 15- Üç şey dünyada ve ahirette üstün ahlâk örneğidir: Sana haksızlık edeni affetmen, seninle ilişkiyi kesen ile ilişkiyi devam ettirmen, sana kabalık edene karşı yumuşak davranman.
- 16- Üç şey perdeleri yırtarak Allah'ın huzuruna ulaşır: Âlimlerin kalemlerinin cızırtısı, mücahitlerin ayak sesleri, namuslu ev kadınlarının ipek eğirme sesleri.
- 17- Üç şey kalbi karartır: Boş ve hevaî şeyler dinlemek, avcılık, hükümdar kapısına gitmek.
- 18- Kalplerin yaratılıştan gelen özelliği, kendisine iyilik edenleri sevmek ve kendisine kötü davrananlardan nefret etmektir.
- 19- Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin.
- 20- Dünya sevgisi bütün kötülüklerin başıdır.
- 21- Hikmet, müminin yitiğidir. Hikmetin başı Allah korkusudur.
- 22- Cennet nefsin hoşlanmadığı şeylerle ve cehennem ise nefsî isteklerle kuşatılmıştır.
- 23- Ahlâkınızı güzelleştirin, komşularınıza karşı nazik olun, kadınlarınıza iyi davranın ki, hesaba çekilmeden cennete giresiniz. Hastalıklarınızı sadaka ile tedavi edin.
- 24- Akıllı olmanın en önde gelen göstergesi, Allah'a iman etmekten sonra hakkı çiğnemeksizin insanlarla iyi geçinmektir.
- 25- Dünyadaki efendiler, cömertler; ahiretteki efendiler, kötülüklerden sakınanlardır. Mutlu kimse başkalarından ibret alandır.

- 26- İnsanların en kötüsü dünyası karşılığında ahiretini satandır. Bundan daha kötüsü ise ahiretini başkasının dünyası uğruna satandır.
- 27- Kendi kusurunu görmekten başkasının kusuruna bakmaya fırsat bulamayana müjdelersun!
- 28- Cemaatten sakın ayrılma. Çünkü kurt sürüden ayrılan koyunu kapar.
- 29- Sakın kanaatkârlıktan, harcamalarda hesaplı davranmaktan ayrılmayın. Zira kanaatkâr toplum asla fakir düşmez.
- 30- Hastalık korkusu ile yemeklerden korunup perhiz yaptığı hâlde, cehennem korkusu ile günahlardan uzak durmayan kimseye şaşarım.
- 31- Müminin şerefi, insanlardan müstağni olmasıdır.
- 32- Seni ziyaret etmeyeni sen ziyaret et. Sana hediye vermeyene sen hediye ver.
- 33- Asıl zenginlik, gönül zenginliğidir.
- 34- Ya âlim ol ya öğrenci ol, ya dinleyici ol veya bunları seven birisi ol; beşinci gruptan olma ki helâk olursun.
- 35- Akıldan daha faydalı bir mal yoktur.
- 36- Cahillikten daha büyük fakirlik yoktur.
- 37- Tedbirlilik gibi akıl yoktur.
- 38- Kim bir Müslümanı aldattır veya ona zarar verir ya da hile yaparsa, bizden değildir.
- 39- Malı ıslah etmek mertliktendir.
- 40- Kim bir toplumun yaptığı işi beğenirse, o toplumun yaptığı işe ortak olmuş olur.
- 41- Kim bir kavmi severse, onlarla birlikte haşrolur.
- 42- Kim bildiği ile amel ederse Allah ona, bilmediğini öğrenmeyi nasip eder.
- 43- Kim bir zalime zulmü konusunda destek olursa, Allah o zalimi başına musallat eder.
- 44- Kim Allah ile arasını düzeltirse, Allah da onun insanlarla arasını düzeltir.
- 45- Merhamet etmeyene merhamet edilmez.
- 46- Kim aldattırsa aldatılır.
- 47- Kimin iki günü eşit olursa, o ziyan etmiştir.
- 48- Kanaatkâr davranan, harcamalarında hesaplı olan, geçim sıkıntısına düşmez.
- 49- Mümin; insanların, elinden ve dilinden emin oldukları kimsedir.
- 50- Müslüman; insanların, eziyetinden güvende oldukları kimsedir.
- 51- Toplantılar emanet üzere düzenlenir. (Toplantılarda konuşulan sözler ve cereyan eden olaylar gizli tutulmalıdır.)
- 52- Müslüman, Müslüman kardeşinin aynasıdır.
- 53- Müslüman Müslümanın kardeşidir, ona zulmetmez, onu kırmaz.
- 54- Kendisiyle istişarede bulunulan, güvenilir olmalıdır.

Allah'ım, bütün sıkıntılı durumlarda güvendiğim sensin, bütün dar durumlarda ümidim sensin, başıma gelen bütün işlerde sen benim güvenim ve hazırlığımsın. Gönülleri zayıf düşüren, çareyi azaltan, yakınların desteğini kesen, düşmanların sevinç çığlıkları atmalarına yol açan, şartların beni bitkin düşürdüğü nice sıkıntım oldu ki, onları sana arz ettim, sana şikâyet ettim ve bu şikâyeti senden başkalarından yüz çevirip sana sığınmak için yaptım.

- 55- Kendinin değerini (haddini) bilen kişi helâk olmaz.
- 56- Kim kendini fakir gösterirse, fakir düşer.
- 57- Kim bilgiye dayanmadan bir iş yaparsa bozduğu, düzelttiğinden çok olur.
- 58- Kim bir çirkin işi halk arasında yayarsa, onu başlatan kimse gibi olur.
- 59- Kim bir mümini bir şey ile ayıplarsa, o şeyi yapmadan ölmez.
- 60- Kim yarını ömründen sayarsa, ölüm ile arasındaki dostluğa gölge düşürmüş olur.
- 61- Kim bir hükümdarı Allah'ı kızdırma pahasına hoşnut ederse, Allah'ın dininden çıkar.
- 62- İnsanlar ile iyi geçinmek imanın yarısı, onlara yumuşak davranmak yaşamın yarısıdır.
- 63- Kolaylaştırın, zorlaştırmayın.
- 64- Mümin her haslete alışır, uyum gösterir; fakat yalancılık ile hıyanete alışmaz, uyum göstermez.

6- Resulullah'ın Dualarından Örnekler

- a) Hz. Peygamber'in (s.a.a) ramazan ayında farz namazlardan sonra yaptığı dualarının biri şöyledir:

Allah'ım, kabirlerdekilere sevinç başışla. Allah'ım, bütün fakirleri zenginleştir. Allah'ım, bütün açları doyur. Allah'ım, bütün çıplakları giydür. Allah'ım, bütün borçluların borçlarını ödemelerini nasip eyle. Allah'ım, bütün sıkıntı çekenleri feraha kavuştur.

Allah'ım, bütün gurbetçileri evlerine döndür. Allah'ım, bütün esirleri kurtar. Allah'ım, Müslümanların bütün bozuk işlerini düzelt. Allah'ım, bütün hastaları iyileştir. Allah'ım, fakirliğimizi zenginliğin ile önle.

Allah'ım, kötü durumumuzu iyi durumla değiştir. Allah'ım, bize borçlarımızı ödemeyi nasip eyle ve fakirlikten kurtararak zenginleştir. Hiç şüphesiz senin her şeye gücün yeter.

- b) Peygamber efendimiz (s.a.a) Bedir Savaşı günü şu duayı yaptı:

Allah'ım, bütün sıkıntılı durumlarda güvendiğim sensin, bütün dar durumlarda ümidim sensin, başıma gelen bütün işlerde sen benim güvenim ve hazırlığımsın. Gönülleri zayıf düşüren, çareyi azaltan, yakınların desteğini kesen, düşmanların sevinç çılgınlıkları atmalarına yol açan, şartların beni bitkin düşürdüğü nice sıkıntım oldu ki, onları sana arz ettim, sana şikâyet ettim ve bu şikâyeti senden başkalarından yüz çevirip sana sığınmak için yaptım.

Sen bu sıkıntılarımı giderip beni rahatlattın, onu benden kaldırdın, benim yerime onu hallettin; sen bütün nimetlerin velisi, bütün hacetlerin sahibi, bütün isteklerin son noktasısın. Sana çok çok hamdeder, bol bol minnet sunarım.

c) Hz. Peygamber (s.a.a) Ahzab Savaşı günü şu duayı yaptı:

Ey sıkıntı içinde kıvrananların feryadını işiten, ey dara düşenlerin çağrılarına karşılık veren Allah'ım! Kederimi, derdimi, sıkıntımı benden gider. Sen benim ve arkadaşlarımın durumunu biliyorsun. Düşmanımın gücüne karşı bana yeterli ol. Çünkü bu sıkıntıyı senden başka hiç kimse ortadan kaldıramaz.

d) Hz. Peygamber'in (s.a.a) bir sahabesine öğrettiği düşmanın şerrinden korunma amaçlı duası:

İbn Tâvus "Muhecu'd-Daavât" adlı eserinde bu duayı şöyle naklediyor:

Ey bütün sesleri işiten, ey insanları öldükten sonra diriltten, ey fırsatı kaçırmaktan

endişe etmediği için acele etmeyen, ey sabitliği sürekli olan, ey bitkileri topraktan çıkaran, ey çürümüş, toz olmuş kemiklere can veren Allah!

Allah'ın adı ile. Allah'a sığındım, ölümsüz diriye sırtımı dayadım, ancak 'Yüce ve ulu Allah'a dayanmayan hiçbir güç ve kuvvet yoktur.' inancıyla bana eziyet edenı defediyorum.

e) Hz. Peygamber'in (s.a.a) borç ödeme isteği içeren ve Ali b. Ebu Talib'e öğrettiği dua:

Allah'ım, beni helâlin ile haramından ve başışınla senden başkalarından müstağni kıl.

f) Hz. Peygamber'in (s.a.a) önüne yemek sofrası konduğunda yaptığı dua:

Seni noksanlıklardan tenzih ederim Allah'ım! Bizi ne güzel sınavdan geçiriyorsun! Seni noksanlıklardan tenzih ederim Allah'ım! Bize ne kadar çok nimet veriyorsun! Seni noksanlıklardan tenzih ederim Allah'ım! Bizi ne kadar kötülüklerden kurtarıyorsun! Allah'ım, bize, müminlerin ve Müslümanların fakirlerine bolluk ihsan eyle.³⁵

³⁵ A'yanu's-Şia, c.1, s.306

لِلّٰهِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ